

Šepec.

(Povest. — Spisal Ivan Rekar.)

V.

Če pridno delamo,
Nam nikdar žal ne bo.
Slomšek.

»Kako misliš ti o fantu?« vpraša necega dné Klanec svojo ženo, ko sta sedela sama v sobi.

»O tej pokveki, praviš, kaj da mislim? Pritepeno beraštvo ga je, nič družega. Veš, nič kaj mi ni všeč. Mojega sina tako nekako pisano gleda, kakor bi bil on naš, Drejko pa Jerinov.«

»Ne ropotaj, ne; ti samo Andreja hvališ, zato ker si nespametna, a ne veš, da me v resnici skrbi, kako bo s sinom, če se ne poboljša. To seme dan na dan napravi kakove budalosti, ti pa ne, da bi ga posvarila, daješ mu še potuho; a tako ne pojde več. Deček postaja vedno bolj živ in vrtoglav, pravi zlobnež je že, treba ga bo v roke vzeti.«

»Seveda, še tega se mi manjka, sedaj ga boš še pretepal, ko ga je sama pohlevnost in dobrot«, zagovarja mati sina pred modrim očetom.

Ta ne reče ničesar na to, ali zaradi tega ne, ker se ni hotel prepirati v tacih malenkostih s svojo ženo, ali pa, kar je še bolj vrjetno, ker je vedel, da ničesar s tem ne doseže, ako se sam ne loti in dečka ne vzame na svoje vajeti.

No, kar je oče govoril o Drejku, je vse do pičice resnično.

Dečák je bil vedno bolj sam svoj, kakor bi vedel, čegav je, da je sin bogatega posestnika in krčmarja Klanca. Ne trdim sicer, da bi bil že povsem izprijen, to prav ne, imel je še dobro srce, le prave vodilne roke je bilo treba, katera bi ga bila brzdala, kakor je treba krotiti in uzdati mlado žrebe.

A prav tega vodnika je Drejko pogrešal.

Oče je imel preveč z gospodarstvom opraviti in vrhu tega še z gostilno mnogo sitnega posla, o materi smo pa že slišali, kako je sodila o svojem »ljubem pohlevnem otroku«.

Ded Marko se ni toliko zanimal zanj, da bi ga bil nadziral, njegove stare noge nikakor niso mogle slediti brzim stopinjam šestnajstletnega mladeniča.

»Ti mrčes ti, nesnaga poredna, jaz bi ti dal čutiti to-le, samo, da mi prideš v pest«, hudoval se je ded včasih nanj in otresal vkrivljeno drenovko. Te se pa mladi porednež prav nič ni bal, dobro je vedel, da ga ne doseže. Skakal je torej veselo pred dedom, kadar je ta izlival svojo jezo v raznih priimkih, lepih in nelepkih, smijal se in burke vganjal s starčkom.

Kaj je hotel stari ded Marko. Uvidevši, da se ga vse karanje prav tako malo prime kakor bob stene — se je nasmehnil.

In mladi porednež je to priliko takoj porabil, priliznjeno je priskočil k dedu in ga objel.

Jedino hlapec Klemen je včasih zarentačil nanj, a preveč tudi ne, potem bi se zameril materi, kar bi imelo zle posledice, bodisi pri skledi ali kje drugje.

Torej je bil Andrejček sam svoj, in to je veliko vplivalo na njegovo vedenje, ki se ni moglo imenovati baš vzgledno. Zal in čvrst mladenič, bistro glave, a poreden kakor kopriva za plotom, tak je bil Klančev Andrej. S Šepcem se je bil nekoliko bolj sprijaznil, največ zato, ker mu Šepec ni zameril in z grda vračal burk, ki jih je ž njim Drejko vganjal.

»Priden pa je, priden ta Šepec. In vsako delo mu gre od rok, človek bi ne vrjel«, hvali Klanec proti gospodinji malega hlapčka.

»Priden mora biti, zastonj ga nikdo ne bo redil«, méni ona, ki se nikakor ni mogla sprijazniti s Šepcem, največ zaradi tega ne, ker je bila nevoljna na Jerinove nekoliko še zaradi one tožbe, ki sta jo imela njen mož in ranjki Jerin, nekaj pa tudi zaradi tega ne, ker je videla, da se oba dečka, Andrej in Šepec, nič kaj ne moreta sprijazniti, in ona je seveda pripisovala vse to na rovaš nedolžnemu Šepcu, Drejko je bil v njenih očeh itak samo pridni in zali dečko.

»Sedaj za božične praznike bo skoro gotovo silil fant domov. Braniti mu ne smeva, naj gre za par dnij, dela tako ni silnega, torej je moja misel ta, da mu speci kakovo potvičico ali kaj družega, — ženske same to bolj veste, — da ponese materi, vem, da je reva.«

»Spekla pa bodem, spekla, povančico, kakoršne ne vsak dan, da bodo vedeli pri Jerinovih, da tožba ni požrla zadnjega vinarja, da nismo tako skopi, kakor se misli.«

Klančeva mati bi bila gotovo še dalje govorila in utemeljevala, zakaj speče dobro pecivo, da ne stopi v sobo zdajci Šepec sam.

»Le k peči, le k peči, zunaj je mraz ko v pasjem gobcu, Božič se bliža«, prigovarja Klanec vstopivšemu hlapčku.

Ta si ne dá dvakrat reči, mirno pritisne svoj hrbet h gorki peči in gleda skozi okno ven, kjer snežena odeja krije zemljo.

»Mraz pa je, mraz, še v hlevu človeka zebe, in da nismo vrat ovili s slamo, gotovo bi se konji prehladili«, méni Šepec.

»Kje je pa Drejko?« vpraša mati precej osorno.

A Šepec, navajen tega trdega govora, se kratko odreže:

»Ne vem. Gori je menda pred cerkvijo.«

»Ta paglavec, nikdar ga ni doma, samo le jést pride, a potem takoj zopet na potep«, jezi se oče.

»Kaj méniš, da se bo kisal doma za pečjo! Naj se sprosti, mlad je še.« Tako zagovarja mati sina.

»Božič je skoro tu: kaj, morebiti bi šel rad domov pogledat, mar-ne?« povpraša gospodar, da bi govorico zavozil v drug tir.

»Kajpada, šel bi šel, le tega ne vem, če bi smel«, dé boječe Sepec in se še bolj pritisne h gorko zakurjeni peči.

»Jaz ti ne branim, le pojdi, za kaka dva dni te že pogrešimo, seveda predolgo ne, zakaj delo zaostane in zamujeno se ne dohiti tako lahko, kakor če se dela sproti.«

Mladenič pri peči ne odvrne ničesar, le z glavo kima, pritrjeva je modrim besedam dobrega gospodarja in strica. V duhu je pa že ves doma, pri materi, pri sestrici.

Gotovo je že vzrasla Jerica, in kako ga bo vesela! Kaj pa šele mamica, kako se bo ta vzradostila sina, ki ne bo prišel praznih rok domov.

Povesti iz avstrijske zgodovine.

(Piše Al. Stroj.)

XV.

Jožef II.

Ob času, ko je vladal cesar Jožef II., je bila na Češkem huda lakota. Skrbni vladar je ukazal po deželah, kjer je bila dobra letina, nakupiti žita, prepeljati je na Češko in razdeliti stradajočim prebivalcem. Hotel se je pa tudi sam osebno prepričati, kako se spolnjuje njegovo povelje; vzel je torej s seboj samo jednega spremljevalca in se odpeljal v poštnem vozu na Češko.

Kamorkoli je prišel, srečaval je voznike, ki so vozili žito. Pred uradnim poslopjem v majhnem mestecu blizu Prage zapazi več voz, obloženih z vrečami; okolo njih so stali vozniki in kmetje. Na obrazih se jim je videlo, da so nejevoljni, kar se je tudi spoznalo iz zabavljic, ki jih je cesar sam čul. Vladar stopi iz poštnega voza, pokliče jednega izmed kmetov in ga vpraša, zakaj je ljudstvo tako nejevoljno. Dobrosrčni kmet pač ni spoznal cesarja, ki je bil oblečen kot priprost častnik, in mu prostodušno odgovori: »Kdo bi ne bil nejevoljen? Od jutra že tukaj stojimo in čakamo na milost gospoda cesarskega uradnika. Vozniki bi radi oddali žito, mi bi je radi nesli domov, pa ne smemo brez njegovega dovoljenja.«

»Da, prav ima mož, ker se pritožuje«, reče pisar, ki je čul zadnje besede in prišel bližje. »Ura bo že štiri, in gospod uradnik se še ne more ločiti od vesele družbe. Ljudje pa čakajo tukaj trudni in lačni.«

»Oglasite me gospodu!« pravi nato pisarju Jožef, ki je le težko prikrival svojo jezo.

»Oprostite, gospod častnik, tega sedaj ne smem storiti, sicer sem ob službo«, odgovarja pohlevno pisar. Cesar pa ni maral poslušati daljnih opravičevanj, ampak je šel naravnost v prvo nadstropje. Ne da bi potrkal, stopi v uradno sobo. Cesarski uradnik in njegovi prijatelji so igrali. Ko ugledajo tujega častnika, gre mu uradnik naproti in ga osorno vpraša: »Kdo ste? Kaj želite?«

»Poročnik v cesarski službi sem in zahtevam, da takoj razdelite žito, ki so je pripeljali vozniki. Lačno ljudstvo čaka na vas že od ranega jutra.«